

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
سیزده	چاپ هفدهم سخن شیرین پارسی
چهارده	پیشگفتار چاپ هفدهم سخن شیرین پارسی
شانزده	چاپ دهم سخن شیرین پارسی
۱	الهی
۲	پیش درآمد
۷	فصل نخست
۹	نیایش واره‌ها/ سلمان هراتی
۱۲	اهمیت زبان فارسی/ جواد برومندسعید
۱۴	پیشینه‌ی خط فارسی/ منیژه عبداللهی و ربابه کارگران
۱۶	رزم و افسون/ فردوسی
۲۱	دریافت شایسته‌ی آثار ادبی/ حسین پاینده
۲۶	قطعه‌ی شهدا/ حسن حسینی
۲۸	آرش کمان‌گیر/ سیاوش کسرای
۳۹	مرد پیر بر سر پل/ ارنست همینگوی
۴۳	سخن و سخنوری/ ژرژ سیون و دیگران
۵۲	گوهر سخن/ نظامی
۵۴	سخنگوی سخندان/ عنصرالمعالی
۵۷	درست‌نویسی (۱)
۵۷	پرهیز از کاربرد نشانه‌های جمع عربی با واژه‌های فارسی
۵۷	پرهیز از تطبیق صفت با موصوف در زبان فارسی
۵۸	پرهیز از کاربرد تنوین در زبان فارسی
۵۸	پرهیز از کاربرد نشانه‌ی مصدری «یت» با واژه‌های فارسی

صفحه	عنوان
۵۸	پرهیز از کاربرد نابجای فعل
۶۰	کنار هم نوشتن اجزای فعل مرکب
۶۱	واژه‌های هم‌نویسه یا هم‌آوا
۶۲	تمرین نوشتن (۱)
۶۲	جزیره‌ی سرگردانی / سیمین دانشور
۶۵	فصل دوم
۶۷	آرمانشهر
۶۹	جغدهای ویرانه‌نشین
۷۰	گر ملک این است ...
۷۱	هارون در خانه‌ی زاهدان / ابوالفضل بیهقی
۷۵	گره‌ی عابد / نصرالله منشی
۷۷	زبان بداندیش / سعدی
۷۹	بزرگی به علم است / امام محمد غزالی
۸۱	دلایل قوی باید و معنوی / سعدی
۸۳	دخل و خرج / سعدی
۸۵	آیین عشق / صائب تبریزی
۸۶	بوی صفای پدر / محمدحسین شهریار
۸۸	عقاب / پرویز ناتل خانلری
۹۲	طنز و هجو
۹۴	نمونه‌ها
۹۶	اقتباس و توارد
۹۶	آینه در آینه
۹۶	تعبیر اول: زنگی در آینه
۹۷	تعبیر دوم: ناشناس‌تر از همه
۹۷	تعبیر سوم: نیمه‌ی دیگر
۹۷	تعبیر چهارم: رومیان و چینیان
۹۸	تعبیر پنجم: تصویر شکفت

صفحه	عنوان
۱۰۰	روش تحقیق و مقاله‌نویسی
۱۰۹	برخی از اصطلاح‌های نوین در نوشتارهای علمی - پژوهشی
۱۱۱	یادآوری نشانه‌های نگارشی (۱)
۱۱۸	تمرین نوشتن (۲)
۱۱۹	آهنگری معتبر ده / اسلامی ندوشن
۱۲۱	فصل سوم
۱۲۳	خوانش شعر / ع. پاشایی
۱۲۹	در شب سرد زمستانی / نیما یوشیج
۱۳۰	تفسیر «در شب سرد زمستانی» / محمد حقوقی
۱۳۲	داستانی نه تازه / نیما یوشیج
۱۳۴	مرجان / هوشنگ ابتهاج (سایه)
۱۳۵	تحلیل و تفسیر شعر «مرجان»
۱۳۸	ندای آغاز / سهراب سپهری
۱۴۱	تفسیر «ندای آغاز» / سیروس شمیسا
۱۴۵	سیب / مهرداد فلاح
۱۴۶	نگاهی به شعر «سیب» / ابوالفضل پاشا
۱۵۰	کوچ بنفشه‌ها / محمدرضا شفیعی کدکنی
۱۵۲	شعر کوتاه (طرح)
۱۵۴	داستان کوتاه کوتاه
۱۵۴	دیدار مجدد / ماکس فریش
۱۵۵	پنجره
۱۵۶	گربه در معبد
۱۵۷	فرشته‌ی یک کودک
۱۵۸	یک ساعت
۱۶۰	کاریکلماتور یا نقاشی با واژه‌ها / حسن حسینی
۱۶۲	اختلاس / فریدون تولگی
۱۶۴	روش نگارش خط فارسی

صفحه	عنوان
۱۷۰	درست‌نویسی (۲)
۱۷۰	پرهیز از کاربرد نادرست «را»
۱۷۲	پرهیز از کاربرد نادرست برخی از واژه‌ها، ترکیب‌ها و عبارت‌ها در زبان فارسی
۱۷۴	پرهیز از کاربرد نادرست فعل مجهول
۱۷۴	پرهیز از کاربرد نادرست وجه وصفی به جای فعل
۱۷۵	پرهیز از به کار بردن واژه‌های کم‌کاربرد یا مرده‌ی زبان
۱۷۶	پرهیز از درازنویسی
۱۷۸	پرهیز از «حشو»
۱۷۹	پرهیز از حذف بی‌جا
۱۷۹	پرهیز از کژتابی‌های زبانی
۱۸۲	تمرین نوشتن (۳)
۱۸۳	جای خالی سلوچ / محمود دولت‌آبادی
۱۸۹	فصل چهارم
۱۹۱	عرفان یعنی دریافت هنری از دین / محمدرضا شفیعی کدکنی
۱۹۷	داستان اعرابی و سبوی آب / مولوی
۲۰۳	دولت عشق / مولوی
۲۰۴	سرگشته‌ی بادیه / مولوی
۲۰۴	من و تو / مولوی
۲۰۶	سخن حافظ
۲۰۷	میل به ناحق
۲۰۸	نقد اخلاقی غزل «میل به ناحق» / نصرالله امامی
۲۱۰	نصیبه‌ی ازل / حافظ
۲۱۱	تحلیل و خوانش ساختار گرایانه‌ی غزل «نصیبه‌ی ازل» / پروین سلاجقه
۲۱۶	قصه‌ی پیر چنگی / مولوی
۲۱۹	سه تار / جلال آل‌احمد
۲۲۳	مست و پارسا / سعدی
۲۲۴	حربه‌ی تفرقه / ابوالقاسم حالت

صفحه	عنوان
۲۲۶	گزارش نویسی / غلامرضا ارژنگ
۲۳۳	یادآوری نشانه‌های نگارشی (۲)
۲۳۶	تمرین نوشتن (۴)
۲۳۷	جلال آل احمد
۲۳۹	فصل پنجم
۲۴۱	گزیرهای ناگزیر در دقایق الهام / کاووس حسن لی
۲۴۷	محراب عشق / نظامی گنجوی
۲۴۸	ریشه‌ی داستان لیلی و مجنون / ذبیح‌الله صفا
۲۴۹	مروری بر داستان لیلی و مجنون نظامی / نظامی گنجوی
۲۵۵	تفنن‌ها و حاضر جوابی‌های ادبا
۲۵۵	الف) مَجْدِ هَمْكَر و سعدی
۲۵۶	ب) آینه‌ی چینی
۲۵۶	ج) آزمودن استاد
۲۵۶	د) رعونت نفس
۲۵۷	ه) راحت سکون
۲۵۸	سعدی در آن سوی مرزها
۲۶۱	بوی مهر / سعدی
۲۶۲	خوبی و زیبایی / سعدی
۲۶۳	خمار مستی / سعدی
۲۶۵	نگاهی به غزل «خمار مستی» / غلامحسین یوسفی
۲۷۰	در آرزوی دیدار / رضوانی - فصیح‌الزمان شیرازی
۲۷۱	خیال‌انگیز / رهی معیری
۲۷۲	دریچه‌ها / مهدی اخوان ثالث
۲۷۲	مرگ قو / مهدی حمیدی شیرازی
۲۷۴	چند رباعی و دوبیتی معاصر / قیصر امین پور، حسن حسینی و سلمان هراتی
۲۷۵	دردواره‌ها / قیصر امین پور
۲۷۸	کوچه‌های کوفه / قیصر امین پور

صفحه	عنوان
۲۷۹	فن ترجمه
۲۸۳	عشق در نگاه نخست / ویسواوا شیمبورسکا
۲۸۵	وجدان پاک در سومین سیاره‌ی خورشید / ویسواوا شیمبورسکا
۲۸۷	نامه‌نگاری
۲۹۲	درست‌نویسی (۳)
۲۹۲	بند (پاراگراف)
۲۹۴	پرهیز از واژه‌های بیگانه
۲۹۹	تمرین نوشتن (۵)
۳۰۰	قاضی زمین‌دار بزرگ / سیف‌الله گلکار
۳۰۱	در حسرت آن عطر گم‌شده / محمدرضا مهدی‌زاده
۳۰۵	فصل ششم
۳۰۷	ادبیات داستانی / جمال میرصادقی
۳۱۲	از حکایت‌های گذشته تا داستان‌نویسی امروز / سیروس شمیسا
۳۱۵	گوهر بی‌گوهری / شهریار مندنی‌پور
۳۱۸	ماهی و جفتش / ابراهیم گلستان
۳۲۱	تفسیر داستان «ماهی و جفتش»
۳۲۶	خوانش رمان / حسین رسول‌زاده
۳۳۰	آل / محمد بهمن‌بیگی
۳۳۸	گوش سنگین همسر یا ... / امیر مدرسی
۳۴۰	رئالیزم جادویی
۳۴۲	زیباترین غریق جهان / گابریل گارسیا مارکز
۳۴۹	نقد «زیباترین غریق جهان» / عبدالحسین فرزاد
۳۵۶	یادآوری نشانه‌های نگارشی (۳)
۳۵۸	نقش نشانه‌های نگارشی در درست‌خوانی متن
۳۶۰	نقش درنگ‌های درون و برون کلمه‌ای در درست‌خوانی
۳۶۲	تمرین نوشتن (۶)
۳۶۲	بازنویسی

صفحه	عنوان
۳۶۴	بازنوشته‌ی حکایت قابوس‌نامه
۳۶۵	بازآفرینی
۳۶۶	آرش ستوربان
۳۶۸	منابع و مآخذ
۳۷۵	فهرست برخی از واژه‌ها و ترکیب‌های دشوار

چاپ هفدهم سخن شیرین پارسی

سیزده سال از نخستین چاپ کتاب سخن شیرین پارسی گذشت و با استقبال گسترده‌ی مخاطبان گرامی، بیش از صد و هفتاد هزار نسخه از کتاب در طول این مدت در اختیار گرامیان قرار گرفت.

مؤلفان کتاب حاضر بر اساس تجربیات به دست آمده که حاصل نظرخواهی‌های چندباره از دانشجویان، استادان و تحلیل نظرات آنان بود، با صرف وقت و دقت کافی در ویرایش چهارم، در شکل و محتوای کتاب، مجدداً تغییراتی دادند و امیدوارند در این راه توانسته باشند، بیش از گذشته رضایت استادان محترم و دانشجویان این درس را که مخاطبان اصلی کتاب هستند، فراهم آورده باشند.

بر خود واجب می‌بینیم از همه‌ی استادان ارجمند، صاحب‌نظران و دانشجویان گرامی که با دقت و تأمل، مطالب کتاب را بررسی کرده‌اند و پیشنهادهایی درخور و سازنده ارائه داده‌اند، صمیمانه سپاس‌گزاری کنیم؛ امید است تلاشی که در این راه انجام پذیرفته توانسته باشد نظر عزیزان را بیشتر از پیش جلب نماید.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خوشنود باشی و ما رستگار

مؤلفان سخن شیرین پارسی

تابستان ۱۳۹۳

پیشگفتار چاپ هفدهم سخن شیرین پارسی

صد نکته غیر حسن بیاید که تا کسی مقبول طبع مردم صاحب هنر شود

سپاس و منت بی کران خدای عزیز را که بار دیگر این توفیق را بهره کرد تا کتاب سخن شیرین پارسی مورد بازنگری اساسی قرار گیرد. این بار نیز عشق سلسله جنبان اصلی بود و چون بارهای پیشین آسان نمود اول ... در این ویرایش چهارم که بیش از هشت ماه زمان را به خود اختصاص داد، تلاش گردید تا بر بنیاد تجربه‌های چندساله طرحی دقیق‌تر و منطقی‌تر ریخته شود و نوآوری‌هایی صورت گیرد تا ضمن حفظ شاکله کلی کتاب و رعایت هماهنگی و پیوند درونی مطالب هر فصل، برای همکاران گرامی نیز که چندین دوره کتاب را تدریس فرموده‌اند تازگی و گیرایی داشته باشد؛ به این ترتیب:

- برخی نادرستی‌ها و اشکال‌های نگارشی که در چاپ‌های پیشین به کتاب راه یافته بود، اصلاح شد.

- بر اساس نظرخواهی از دانشجویان گرامی و بر بنیاد تجربه‌های همکاران ارجمند، تعدادی درس جدید به متن کتاب افزوده شد، برخی موضوع‌ها گسترش یافت و برخی کوتاه گردید. هم‌چنین چند درس جابه‌جا شد.

- مطالب مربوط به حوزه نگارش و ویرایش که مورد تأکید کتاب است، به صورتی کاربردی‌تر و مطابق با نیازها و درخواست‌های امروزی‌تر، تغییر یافت.

- صورت و محتوای واژه‌نامه و نیز سایر فهرست‌های کتاب تغییر یافت تا مراجعه به مطالب مورد نظر و بهره‌مندی از معانی واژه‌ها سهل‌تر گردد.

چهارده

امید می‌رود که ویراست جدید مورد عنایت همکاران ارجمند و مدرسان محترم درس فارسی همگانی در دانشگاه‌ها قرار گیرد و هم‌چون گذشته، پدیدآورندگان کتاب را از پیشنهادهای و نظرهای سازنده‌ی خود بهره‌مند سازند. یادآوری این نکته ضروری است که مؤلفان کتاب در ویرایش حاضر، از حضور دکتر احمد پارسا به دلیل برخی مشغله‌های ایشان، بهره‌مند نگشته‌اند. از این رو، مسئولیت ویرایش جدید و هرگونه کاستی و نقص احتمالی بر عهده‌ی سایر مؤلفان خواهد بود.

از همه‌ی دانش‌دوستان، به ویژه همکاران ارجمند جناب دکتر شاهرخ محمدبیگی، دکتر محمد مرادی و آقای محمد رستگاری، دانشجوی گرامی دکتری بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز که برای بهبود کتاب نکاتی را یادآوری فرمودند، بسیار سپاسگزاری می‌شود. هم‌چنین مؤلفان کتاب از تلاش همه‌ی دست‌اندرکاران محترم سازمان فرهنگی سمت، به ویژه از استاد پر تلاش و فرهیخته جناب آقای دکتر احمد احمدی رئیس محترم سازمان، جناب آقای دکتر هاجری رئیس محترم گروه زبان و ادبیات فارسی، خواهر ارجمند سرکار خانم دکتر سعیده کمایی‌فرد و همکاران ایشان در واحد تجدید چاپ تدوین، خانم‌ها مرجان رئیس میرزایی، فاطمه جزء خراسانی و سیده صغری میرزاهد که در آماده‌سازی و بازآفرینی این چاپ نقش مؤثر داشتند و نیز کارشناس محترم و پیگیر سرکار خانم مریم شجاعی که این راه را هموارتر فرمودند، قدردانی می‌کنند.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خشنود باشی و ما رستگار

مؤلفان سخن شیرین پارسی

تابستان ۱۳۹۳

چاپ دهم سخن شیرین پارسی

پنج سال از نخستین چاپ کتاب سخن شیرین پارسی گذشت و بیش از هشتاد هزار نسخه از آن در طول این مدت در اختیار مخاطبان گرامی قرار گرفت.

مؤلفان کتاب حاضر بر اساس تجربیات به دست آمده که حاصل نظرخواهی‌های دوباره از دانشجویان، استادان و تحلیل نظرات آنان بود، با صرف وقت و دقت کافی در ویرایش سوم، در شکل و محتوای کتاب، تغییراتی دادند و امیدوارند در این راه توانسته باشند، بیش از گذشته رضایت استادان محترم و دانشجویان این درس را که مخاطبان اصلی کتاب هستند، فراهم آورده باشند. تغییرات اصلی ویرایش حاضر، به شرح زیر است:

الف) حجم کتاب کاهش قابل توجهی پیدا کرده و از هشت فصل به شش فصل تقلیل یافته است. بن‌مایه‌ی فصل‌های شش‌گانه نیز تقریباً به ترتیب زیر است: ادب حماسی، ادب تعلیمی، ادب معاصر، ادب عرفانی، ادب غنایی و ادب داستانی.

ب) برخی از مطالب فصل‌های حذف شده به فصل‌های دیگر منتقل شده است.

ج) برخی از مطالب قبلی کتاب، حذف شد.

د) برخی از متن‌های جدید، جایگزین متن‌های پیشین گردید.

بر خود واجب می‌بینیم از همه‌ی استادان ارجمند، صاحب‌نظران و دانشجویان گرامی که با دقت و تأمل، مطالب کتاب را بررسی کرده‌اند و پیشنهادهایی درخور و سازنده ارائه داده‌اند، صمیمانه سپاس‌گزاری کنیم؛ امید است تلاشی که در این راه انجام پذیرفته توانسته باشد نظر عزیزان را بیشتر از پیش جلب نماید.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خوشنود باشی و ما رستگار

مؤلفان سخن شیرین پارسی

شانزده

الهی

الهی چه زیباست ایام دوستان تو با تو، و چه نیکوست معاملت ایشان در آرزوی دیدار تو! چه خوش است گفتگوی ایشان در راه جستجوی تو! چه بزرگوار است روزگار ایشان در سر کار تو!

خداوندا! کار آن کس کند که تواند و عطا آن کس بخشد که دارد؛ پس رهی چه تواند و چه دارد؟ چون توانایی تو، که را توان است؟ و در ثنای تو که را زبان است؟ و بی مهر تو که را سرور جان است؟

خدایا به شناخت تو زندگانیم و به نصرت تو شادانیم؛ به کرامت تو نازانیم؛ به عزّ تو عزیزانیم. خداوندا! ما که به تو زنده‌ایم، هرگز کی میریم؟ ما که به تو شادمانیم، کی اندوهگین شویم؟ ما که به تو نازانیم چون بی تو به سر آریم؟ ما که به تو عزیزیم، هرگز چون ذلیل شویم؟

الهی! چه غم دارد او که تو را دارد؟ که را شاید او که تو را نشاید؟ آزاد آن نفس که به یاد تو یازان، و آباد آن دل که به مهر تو نازان، و شاد آن کس که با تو در پیمان.

خدایا! نه شناخت تو را توان، نه ثنای تو را زبان، نه دریای جلال و کبریای تو را کران، پس تو را مدح و ثنا چون توان^۱؟

---

۱. میبیدی، ابوالفضل، کشف الاسرار و عتّة‌الابرار، ج ۲، ص ۱۵۱، ۲۷۱ و ۲۹۳؛ ج ۳، ص ۱۳۸ و ۶۲۶.

پیش در آمد

به نام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین
درس «فارسی عمومی» که هم‌اکنون در قالب سه واحد در دانشگاه‌های ایران تدریس می‌شود، فرصتی اندک است تا دانشجویان بتوانند در ادامه‌ی آموخته‌های پیشین خود، با زبان و ادبیات فارسی و شیوه‌های نوشتاری آن بیشتر آشنا شوند. از سوی دیگر، همین فرصت اندک، آخرین فرصت رسمی است که در پیوند با موضوع یادشده در دانشگاه‌ها، برای دانشجویان (به‌جز رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی) در نظر گرفته شده است.

اهمیت نگارش درست و ضرورت آشنایی با زبان و ادبیات فارسی، برای همه‌ی دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها بر کسی پوشیده نیست. اما آنچه بیش از این اهمیت دارد، چگونگی این آشنایی و شیوه‌های آموزش است.

همچون روز روشن است که بدون درک صحیح از زمان و بدون شناخت راست و درست از مخاطبان ویژه‌ی این درس، هرگز نمی‌توان کتاب شایسته‌ای برای آن‌ها تألیف و تدوین کرد. به‌ویژه آنکه در شرایط اجتماعی حاضر، شاهد حضور نسلی جدید هستیم که زیبایی‌شناسی، سلیقه و رفتار آن‌ها با گذشته بسیار تفاوت کرده است. مؤلفان کتاب حاضر، بر پایه‌ی تجربه‌های چندین ساله‌ی خود در تدریس دروس دانشگاهی و با عنایت به نکات زیر، کتاب حاضر را تدوین کرده‌اند:

۱. مطالعه و بررسی دقیق همه‌ی کتاب‌هایی که هم‌اکنون در دوره‌های راهنمایی و دبیرستان، در پیوند با زبان و ادبیات فارسی، آموزش داده می‌شود. این بررسی به دو منظور صورت گرفته است:

- الف) ایجاد هماهنگی با آموخته‌های پیشین و کمال بخشیدن به آن‌ها.
- ب) پرهیز از تکرار متون پیش‌آموخته شده.
- مسائل مربوط به شیوه‌های نگارش از این قاعده مستثنا هستند، در این کتاب بنا بر ضرورت، آموخته‌های نگارشی پیشین، به گونه‌ای کاربردی یادآوری شده است.
۲. مطالعه و بررسی همه‌ی کتاب‌هایی که برای درس فارسی عمومی تدوین شده، به منظور بهره‌مندی از ویژگی‌های مفید و ارزشمند این آثار و نیز مطالعه‌ی نقدهایی که بر این کتاب‌ها نوشته شده است. در همین جا، با اغتمام فرصت، زحمات‌های ارزشمند مؤلفان محترم این کتاب‌ها را ارج می‌نهیم و سپاس می‌گزاریم و خود را وامدار برخی از این بزرگواران می‌دانیم.
۳. نظرسنجی علمی از دانشجویان؛ به منظور نزدیک شدن به سلیقه‌های عمومی آن‌ها در زمینه‌ی ادبیات و تأمین نیازها و درخواست‌های منطقی مخاطبان.
- برای دستیابی به این هدف، افزون بر نظرخواهی‌های تشریحی و شفاهی، پرسشنامه‌ای با دقت علمی، تنظیم شد و بین ۳۰۰ نفر از دانشجویان رشته‌های مختلف دانشگاه شیراز به صورت تصادفی توزیع گردید. پس از آن، اطلاعات به دست آمده، با رایانه تحلیل آماری شد و نتایج جالب توجهی به دست آمد که در اینجا امکان پرداختن به جزئیات این نتایج نیست.
- گفتنی است که در پرسشنامه‌ی یادشده، میزان علاقه‌ی دانشجویان به موضوعاتی همچون موارد ذیل و میزان ضرورت فراگیری هریک از این موضوعات سنجیده شد:
- تمرین مهارت نوشتن، درست‌نویسی، نشانه‌های نگارشی و غیره.
  - نامه‌نگاری، گزارش‌نویسی، سخنوری.
  - داستان‌نویسی، نقد و بررسی متون، طنز.
  - متون شعر و نثر گذشته‌ی فارسی و اهمیت و علاقه‌ی دانشجویان به هریک از نویسندگان و شاعران نامدار گذشته.
  - شیوه‌های برقراری ارتباط با شعر و نثر گذشته و معاصر.

۴. نظرخواهی از مدرسان فارسی عمومی به منظور استفاده از تجربه‌های ارزشمند آن‌ها.

در این مورد همچنین از سخنرانی‌ها و مقاله‌هایی که در همایش‌های بازنگاری برنامه‌های درسی رشته‌ی زبان و ادبیات فارسی در دانشگاه شیراز ارائه شده بود، بهره برده شده است.

۵. پیش‌بینی لازم برای فراگیری هم‌زمان مسائل نگارشی و متون ادبی؛ به همین منظور در همه‌ی فصل‌های این کتاب، هم متون ادبی وجود دارد و هم مقوله‌های نگارشی.

۶. تأکید بر کاربردی بودن مسائل مربوط به نگارش.

با توجه به اینکه در دوره‌های آموزشی پیش از دانشگاه، تقریباً همه‌ی امور مربوط به نگارش - هرچند مختصر - آموزش داده می‌شود، در این کتاب بیشتر برای جنبه‌های کاربردی آموخته‌های پیشین برنامه‌ریزی شده است تا دانشجویان عزیز دانش‌های پیشین خود را در عمل به کار گیرند.

۷. برنامه‌ریزی برای شرکت فعال دانشجویان در امر آموزش.

با تدبیری که در سراسر این کتاب به کار بسته شده است، به‌ویژه در بخش‌های «تمرین، پرسش و پژوهش» دانشجویان امکان می‌یابند تا در فرایند فراگیری همکاری و مداخله کنند و استادان محترم می‌توانند بخش‌هایی از ساعات کلاس را به فعالیت‌های دانشجویان اختصاص دهند و خود بر آن فعالیت‌های علمی نظارت کنند.

۸. تدبیر ویژه برای تقویت توانایی نوشتاری و رشد و تکامل آن.

در همه‌ی فصل‌های این کتاب، بخشی با عنوان «تمرین نوشتن» در نظر گرفته شده است. در این بخش دانشجویان به گونه‌ی عملی، از ساده‌ترین شکل‌های نوشتاری تا نوشته‌های کامل ادبی را تجربه می‌کنند.

۹. گزینش متونی از گذشته و معاصر که با ذوق و سلیقه‌ی عمومی دانشجویان

سازگار باشد.

از همین‌رو در گزینش متون، بر ادبی بودن و هنری بودن این آثار بیش از جنبه‌های دیگر آن تأکید شده و از انتخاب متون خشک، بی‌روح و غیر جاذب که تنها حامل پیام‌های اخلاقی و اجتماعی هستند، پرهیز شده است.

مؤلفان این کتاب بر آنند که به جای انباشتن مجدد ذهن دانشجویان از دانش‌های ادبی و ایجاد خستگی و بی‌زاری، شایسته‌تر آن است که با گزینش متن‌های شیرین ادبی، بر علاقه‌ی دانشجویان به خواندن آثار ادبی، در همه‌ی دوران زندگی، افزوده شود. ۱۰. توزیع مناسب متن‌های ادبی (گذشته و معاصر) در سراسر کتاب، برای ایجاد تنوع در طول نیمسال آموزشی.

در این کتاب از کهن‌ترین متن‌های ادب فارسی تا جدیدترین آن‌ها، نمونه‌هایی انتخاب شده است.

۱۱. تدبیر ویژه برای آموزش شیوه‌های برقراری ارتباط با متون ادبی.

برای فراهم شدن این مقصود چندین تفسیر و نقد مناسب، در کنار برخی از سروده‌ها و نوشته‌ها آورده شده است؛ از جمله تفسیرهایی بر آثاری از سعدی، حافظ، نیما و شفیعی کدکنی.

بی‌گمان درک مناسب آثار هنری و ادبی به آموزش و ژرف‌نگری نیاز دارد و این نقد و بررسی‌ها که با دقت انتخاب شده‌اند، چگونگی ورود به متن‌های ادبی و درک شگردهای هنری آن‌ها را آموزش می‌دهند.

۱۲. گزینش متون از منابع شایسته، معتبر و دست‌اول، با ذکر نشانی همه‌ی مآخذ.

۱۳. تنظیم مطالب کتاب در شش فصل، به منظور تدریس تقریبی (و نه قطعی) هر فصل در دو هفته و نیم. یکی از مشکلات مرحله تدوین این کتاب، تنظیم مطالب آن در فصل‌های جداگانه بود، زیرا هرگونه تنظیم (ظاهراً منطقی، تنوع و تحرک لازم را در برخی از بخش‌های کتاب کم می‌کرد و در نتیجه بخشی از هدف‌های اصلی مؤلفان این کتاب خدشه‌دار می‌شد. پس از مدتی بحث و رایزنی، سرانجام تصمیم گرفته شد کتاب به همین شیوه که می‌بینید فصل‌بندی شود. بن‌مایه‌ی فصل‌های شش‌گانه‌ی کتاب، تقریباً به ترتیب شامل موارد زیر است:

ادب حماسی، ادب تعلیمی، ادب معاصر، ادب عرفانی، ادب غنایی و ادبیات داستانی.

۱۴. شیوه‌ی خط فارسی به‌ویژه در مورد پیوسته یا گسسته نوشتن واژه‌های

دوجزئی یا چندجزئی، مورد اختلاف صاحب نظران است. مؤلفان این کتاب، برای همسویی با سایر مراکز نشر، و از آن جمله سمت - جز در مورد یاء میانی یا نشان کسره‌ی اضافه و برخی موارد جزئی دیگر - از رسم الخط مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی پیروی کردند.

۱۵. در انتهای کتاب فهرست برخی از واژه‌ها و ترکیب‌های دشوار همراه با معانی آن‌ها، برای دستیابی آسان‌تر دانشجویان، فراهم آمده است.

در پایان یک بار دیگر سپاس بی دریغ خود را به پیشگاه نویسندگان ارجمند و شاعران محترمی که صاحبان اصلی این کتاب‌اند و اثری از آن‌ها در این کتاب آورده شده است، تقدیم می‌کنیم و نیز خود را برای همیشه وامدار بزرگواران زیر می‌دانیم:

- اعضای هیئت علمی بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز؛

- اعضای هیئت علمی بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه علوم پزشکی شیراز؛

- استاد گرانقدر، جناب آقای دکتر احمد احمدی که زحمات بی دریغ و

لطف ویژه‌ی ایشان بر همه‌ی مراحل کار پرتو افکند و افزون بر آن، متن کامل کتاب از نظر صائب ایشان گذشت و کمال یافت. مؤلفان کتاب بیش از همه خود را وامدار

همت ایشان می‌دانند؛

- همکار محترم جناب آقای خسرو قاسمیان که متن کامل کتاب را با دقت و

تیزبینی خواندند، اصلاح کردند و با ارائه نظریات مفید خود ما را مرهون عنایت خویش نمودند؛

- سرکار خانم فاطمه قاندرشرفی و آقای مصطفی صدیقی که در برخی از

مراحل تدوین همکاری داشته‌اند؛

- آقای دکتر مهدی محمدی که در تحلیل آماری پرسشنامه‌ها همکاری داشته‌اند.

- تدوین‌کنندگان این کتاب چشم دارند که همه‌ی همکاران فرزانه و

صاحب نظران دلسوز، با اظهارنظرهای خود، کاستی‌های آن را یادآور شوند تا با یاری خداوند در چاپ‌های بعدی شاهد حضور اثری بهتر و درخور این فرهنگ و

آب و خاک باشیم.

خدایا چنان کن سرانجام کار تو خوشنود باشی و ما رستگار